



۹۹۶.

دانشگاه علوم پزشکی شیراز
دانشکده دندانپزشکی

پایان نامه :

جهت دریافت درجه دکترای عمومی دندانپزشکی

عنوان :

تعیین میزان آگاهی دندانپزشکان عمومی شهر شیراز از نحوه کنترل
عفونت در پروتزیسهای متحرک

استاد راهنما:

سرکار خانم دکتر ندا نجابت

نگارش :

مریم کسایی

تابستان ۱۳۸۵

۱۳۸۷ / ۷ / ۱۵

۹۹۴۰۰

به نام خدا

« ارزیابی پایان نامه »

پایان نامه شماره تحت عنوان: «تعیین میزان آگاهی دندانپزشکان شهر شیراز از نحوه کنترل عفونت در پروتز های دندانی» توسط مریم کسایی در تاریخ در کمیته بررسی پایان نامه مطرح و با نمره و درجه به تصویب رسید.

نظریه استاد راهنما:

عبدالله زری
فرزین

هیأت محترم داوران

۱-
۲-
۳-
۴-
فرزین
دانشی

تقدیم به :

استاد عزیزم سرکار خانم دکتر نجابت

که دانسته های ناچیزم گوشه ای از دانش
وسیع ایشان است.

تقدیم به:

روح مقدس پدرم

تجلیگاه عشق و رهایی

در راهروی پر تلاطم زندگی.

تقدیم به:

مظهر مهر و محبت عشق

آنکه نامش زیباترین کلام ، کلامش بهترین رهگشا ،
وجودش بالاترین پشتوانه ، مهرش بالاترین دلگرمی
و عشقش پایدارترین عشق است

مادر مهربانم

ناقابلی است به پاس یک عمر محبت عاشقانه ات.

تقدیم به:

خواهر مهربانم مرضیه

که حضورش طراوت بخش زندگی است

و شور و نشاطش به من شادی می بخشد.

تقدیم به:

برادرانم روح الله و عبدالله

که زلال وجودشان زیباترین بهانه مداوم است.

تقدیم بہ:

وسعت آسمانی صبرها و عظمت خورشیدی دلگرمی‌ها
ہمسر و ہمدم پر مهر زندگی علی

با تشکر از:

هیأت محترم داوران

که بذل توجه آنها جای بسی تقدیر و تشکر دارد.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
فصل اول	
فصل دوم	
۴	۱- اهداف کنترل Cross infection
۵	۲- راههای کنترل عفونت
۵	۳- کاربرد ضدعفونی کننده ها
۶	۴- خصوصیات ضدعفونی کننده ایده آل
۹	۵- مکانیسم فعالیت ضد میکروبی
	۶- ضد عفونی کننده ها
۱۰	۶-۱- الکل ها
۱۱	۶-۲- ترکیبات فنل و مشتقات آن
۱۲	۶-۳- مواد حاوی کلرین
۱۴	۶-۴- ترکیبات آلدئیدی
۱۴	الف- گلو تار آلدئید
۱۵	ب- فرم آلدئید
۱۶	۶-۵- کلروهگزیدین
۱۶	۶-۶- ایودین ویدوفورها
۱۸	۶-۷- ترکیبات آمونیوم چهارتایی
۱۹	۷- خصوصیات مواد ضد عفونی کننده
۱۹	۷-۱- خصوصیات الکل ها
۲۰	۷-۲- خصوصیات فنل ها
۲۱	۷-۳- خصوصیات کلورین
۲۲	۷-۴- خصوصیات گلو تار آلدئید
۲۴	۷-۵- خصوصیات یدوفور
۲۵	۷-۶- خصوصیات ترکیبات آمونیوم چهارتایی
۲۶	۸- ضد عفونی کردن مواد قالبگیری
۲۶	۹- لزوم ضد عفونی کردن قالبهای پروتز

- ۱۰- روشهای ضد عفونی مواد قالبگیری ----- ۲۸
- ۱۰-۱- مواد قالبگیری rubber base ----- ۲۹
- ۱۰-۲- هیدروکلوئیدهای برگشت ناپذیر ----- ۳۲
- ۱۱- ضد عفونی کردن پروتز ----- ۳۳
- ۱۲- مواد ضد عفونی کننده پروتز ----- ۳۴
- ۱۳- خلاصه نکات قابل توجه بعد از قالبگیری ----- ۳۵

فصل سوم

- مروری بر مقالات ----- ۳۷

فصل چهارم: روش تحقیق

- ۴-۱- روش کار ----- ۴۵
- ۴-۲- پرسشنامه ----- ۴۷

فصل پنجم

- نتایج ----- ۵۵

فصل ششم

- بحث و نتیجه گیری ----- ۵۹

فصل هفتم

- خلاصه فارسی ----- ۶۹
- خلاصه انگلیسی ----- ۷۱

فصل هشتم

- منابع ----- ۷۳

فهرست جدولها و نمودارها

شماره جدول	عنوان	صفحه
۱	راهنمای انتخاب محلول ضد عفونی کننده جهت انواع مواد قالبگیری	۴۴
۲	نتایج بدست آمده از بررسی پرسشنامه ها	۵۵
نمودار شماره ۱		۵۶
نمودار شماره ۲		۵۶
نمودار شماره ۳		۵۷
نمودار شماره ۴		۵۷
نمودار شماره ۵		۵۸
نمودار شماره ۶		۵۸

فصل اول

مقدمه

انتقال عفونت در دندانپزشکی و کنترل آن از اهمیت ویژه ای برخوردار است. دندانپزشکان، پرسنل مطب های دندانپزشکی و تکنسین ها و پرسنل لابراتوارهای دندانی بدلیل نوع کار و ارتباط نزدیکی که در بین درمانهای دندانپزشکی با بیماران و قالب های گرفته شده از دهان دارند، درحد زیادی در معرض ابتلا به انواع مختلف بیماریهای عفونی قرار دارند. از آنجایی که محیط دهان بسیار آلوده است و این آلودگیها می تواند از طریق خون، بزاق و ذرات و موادی که در حین کاربرد وسایل چرخشی و استفاده از پوار هوا، از دهان بیمار به محیط اطراف پراکنده شوند و یا در قالب گیری از دهان خون و بزاق مستقیماً بر روی سطوح قالب قرار گرفته اینها همه خود می توانند واسطه انتقال عفونت شوند.

منابع مستعد برای انتقال عفونت از بیمار به تکنسین دندانپزشکی، مواد و تری قالب

گیری و قالبهای گچی (casts) می باشند و به علاوه پروتزهای دندانی در مراحل مختلف آزمایش و به کارگیری در دهان بیمار می توانند باعث انتقال عفونت از پرسنل دندانپزشکی به بیمار شود و اگر اقدام مناسبی صورت نگیرد ممکن است چرخه ای از آلودگیهای متقاطع (cross-contamination) اتفاق افتد که همه اعضا از قبیل؛ بیمار، پرسنل دندانپزشکی، تکنسین لابراتوار و دندانپزشک در معرض انتقال و اکتساب عفونت قرار گیرند و در نتیجه چرخه انتقال عفونت باعث گسترش عفونت به جامعه خواهد شد.

دانشمندان و پژوهشگران بیشماری در پی یافتن علل، راههای انتقال عفونت و پیشگیری و کنترل عفونت بوده اند. کخ، پاستور و لیستر از پیشگامان این راه بوده اند.

در درمان هدف اصلی از بین بردن بیماری و عفونت است، نه اینکه مشکلی بر مشکلات بیمار افزوده گردد. در علم دندانپزشکی مسئله کنترل و پیشگیری از عفونت از اهمیت بسیاری برخوردار می باشد بطوریکه می توان گفت یکی از اساسی ترین مباحث در دندانپزشکی، کنترل عفونت می باشد. به علت تماس مداوم با خون و بزاق بیماران، اغلب دندانپزشکان در معرض خطر می باشند و این خطر نه تنها دندانپزشک را تهدید می کند بلکه می تواند عامل انتقال عفونت به بیماران باشد.

آشنایی با شیوه های نوین کنترل عفونت در دندانپزشکی تقریباً به طور کامل سرایت عفونت ها و بیماریهای مختلف را منتفی می سازد و با رعایت تمام اصول و

احتیاطات و مهم تر از آن ارزیابی اولیه از وضع سلامت بیمار و تهیهٔ یک تاریخچه و سابقهٔ

دقیق و کامل پزشکی خطری برای سلامت دندانپزشک و بیمار باقی نمی ماند.

دندانپزشک با برخورداری از این ایده که تمام بیماران خود را ناقل فرض نماید و

رعایت تمام احتیاطات لازم در مطب می تواند در کمال آرامش به درمان بیماران خود

بپردازد.

فصل دوم

۱- اهداف کنترل Cross - infection :

هدف از کنترل cross-infection مجموعه اقداماتی است که برای جلوگیری از انتقال میکروارگانیسم ها و در نتیجه جلوگیری از بروز عفونت های بعدی صورت می گیرد. کنترل cross-infection در دندانپزشکی تنها زمانی عملی است که دندانپزشکان خود را ملزم و متعهد به انجام دادن آن بدانند. بطور کلی برنامه کنترل عفونت چهار هدف را دنبال می کند.

۱) کاهش تعداد میکروبهای بیماریزای موجود درحدی که مکانیسم های مقاومت

طبیعی فرد بتواند از بروز عفونت جلوگیری کند.

۲) شکستن چرخه عفونت و حذف آلودگی متقاطع (cross-infection).

۳) حمایت از بیماران و پرسنل در مقابل عفونت و پیامدهای آن

۴) درمان بیماران و تمیزکردن وسایلی که می توانند موجب بیماریهای عفونی شوند.

۲- راههای کنترل عفونت:

در مبارزه با گسترش عفونت نکاتی چند حائز اهمیت است که عبارتند از:

- ۱) گرفتن تاریخچه پزشکی از بیماران و شناسایی بیماران ناقل و افراد مشکوک
- ۲) استفاده از وسایل حفاظت شخصی مانند دستکش، ماسک و عینک و ...
- ۳) دقت در بکارگیری وسایل مثل: سرنگ تزریق، سوزن بخیه و ...
- ۴) تمیز نمودن صحیح و اصولی، ضدعفونی کردن و حذف کامل عوامل عفونت زا
- ۵) استریل کردن همه وسایل به روش استاندارد و ضدعفونی کردن قالب های گرفته شده از بیماران قبل از ارسال به لابراتوار
- ۶) ایمن سازی در برابر آن دسته از بیماریهای عفونی که جهت مقابله با آنها واکسن تهیه شده است مثل هیپاتیت B

۳- کاربرد ضدعفونی کننده ها:

انتخاب ماده ضدعفونی کننده مناسب به جهت تبلیغات گمراه کننده موجود، جهت دندانپزشکان امری بسیار مشکل محسوب می شود و در صورتی که دندانپزشکان از اصول انتخاب مواد اطلاعی نداشته باشند، ایجاد مشکلات فراوانی برای آنها می کند.

معیارهای یک ماده ضدعفونی کننده ایده آل عبارتند از: میزان قدرت نفوذ و فعالیت

در حضور میکروارگانیزم ها، طیف وسیع فعالیت ضدعفونی در سطح مرطوب، اثر باقی مانده، حداقل سمیت و سازگاری آن با مواد و سطوح.

بهترین ضدعفونی کننده ماده ای است که قادر باشد علاوه بر سایر میکروارگانیزم ها با سیل سل و ویروسها را از بین ببرد، البته هیچیک از فرآورده های موجود، تمام خاصیت های لازم را ندارند.

عمل ضدعفونی برای بسیاری از مواد و وسایلی که در مطب و یا لابراتوار قدرت تحمل حرارت بالا را ندارند و به منظور تخریب و با جلوگیری از رشد میکروارگانیزم های بیماریزا مورد استفاده قرار می گیرد، شایسته آن است که یک ماده ضدعفونی کننده دارای خصوصیات زیر باشد:

۴- خصوصیات ضدعفونی کننده ایده آل

(۱) دارای طیف وسیع ضد میکروبی Broad spectrum دارای وسیع ترین طیف

ضدمیکروبی تا حد امکان

(۲) سریع الاثر fast activity

باید همواره اثر سریع بر روی همه اشکال و ژناتیب و اسپورهای باکتریها و قارچها، پروتوزها و ویروس ها داشته باشند، تحت تأثیر فاکتورهای فیزیکی قرار نگیرد.

(۳) فعالیت خود را در مقابل مواد آلی نظیر خون، خلط، بزاق، مدفوع از دست نداده و با